

*Мср Ђорђе Марјановић, сарадник у настави
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу
ORCID: 0000-0001-5238-7292*

*Прегледни научни рад
УДК: 351.754.1:796.03
DOI: 10.46793/XXMAJSKO1.315M*

МЕРА БЕЗБЕДНОСТИ ЗАБРАНЕ ПРИСУТВОВАЊА ОДРЕЂЕНИМ СПОРТСКИМ ПРИРЕДБАМА

Резиме

Насиље на спортским приредбама може угрозити сигурност и безбедност учесника спортских приредби, нанети материјалну и нематеријалну штету, нарушити вредности које су саставни део спорта, деловати штетно по малолетна лица, али и на квалитет услуга које се пружају пре и током трајања спортске приредбе. Аутор у раду анализира меру безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама која је уведена у систем кривичних санкција са циљем заштите опште безбедности на спортским приредбама. Аутор анализира за која кривична дела се у судској пракси ова мера изриче, како судска пракса одређује круг спортских приредби на којима се забрањује присуство, на који начин се ова мера извршава, као и које последице настају уколико се прекрши забрана одређена изрицањем ове мере безбедности. Једно од првих питања која аутор у овом раду анализира јесте и питање да ли се учесницима спортских приредби као што су спортисти или спортски тренери може изрећи ова мера безбедности. Ради давања одговора на ово питање, аутор анализира ко све може бити извршилац кривичног дела насилничко понашање на спортским приредбама или другом јавном скупу, а због обавезе изрицања посматране мере безбедности учиниоцима овог дела на спортској приредби.

***Кључне речи:** мера безбедности, забрана присуствовања, спорт, спортска приредба, насиље.*

1. Уводна разматрања

Закон о спорту спортску приредбу дефинише као одређени, плански припремљен и спроведен, временски ограничен спортски догађај за који постоји јавни интерес и на којем учествује више спортиста.¹ Овим законом,

¹ Закон о спорту, Сл. Гласник РС, бр. 10/2016. чл. 3, ст. 1.

спорт је дефинисан као део физичке културе који обухвата сваки облик организованог и неорганизованог обављања спортских активности и спортских делатности од стране физичких и правних лица у систему спорта, у циљу задовољења потреба човека за стваралаштвом, афирмацијом, физичким вежбањем и такмичењем са другима.² У социологији спорта истиче се мноштво афирмативних ставова о спорту од којих наводимо да је спорт најважнији културни феномен савременог доба, средство личне афирмације у социјалној заједници, механизам развоја личности, средство дисциплиновања омладине, подручје у оквиру којег се индивидуалац одваја од изазова социјално-патолошких и психопатолошких појава, развојно терапеутски утицај на младе спортисте.³ Мноштво позитивних особина спорта може бити неутралисано понашањем учесника спортске приредбе. Допинг спортиста, насиље на спортским приредбама, телесне повреде које спортисти претрпе у току трајања игре, договарање исхода спортских такмичења, психолошки притисак коме су подложни млади спортисти су само неке од појава које су присутне у спортском такмичењу. Сузбијање наведених појава допринело би да позитивне вредности спорта буду у већој мери приметне.

Кривичним закоником Републике Србије прописано је неколико кривичних дела којима се инкриминишу дела која су у вези са горенаведеним појавним облицима који негативно утичу на спорт. У групи кривичних дела против имовине инкримисано је дело договарања исхода такмичења,⁴ док се у групи кривичних дела против јавног реда и мира инкриминише насилничко понашање на спортским приредбама.⁵ У споредном кривичном законодавству инкриминисано је омогућавање употребе допинга у спорту, као и неовлашћена производња и стављање у промет допинг средстава.⁶ Сагледавајући доступне статистичке податке, закључујемо да је од наведених кривичних дела најчешће извршено кривично дело насилничко понашање на спортским приредбама. У току 2022. године, у Републици Србији донето је 59 осуђујућих пресуда за ово кривично дело.⁷ Проблем насилничког понашања навијача на спортским приредбама уочен је од стране законодавца како приликом инкриминисања овог дела, тако и при изменама Кривичног законика из 2009. године, када је

² Исто, чл. 2, ст.2.

³ Ковачевић, Б., *Социологија спорта*, Бања Лука, 2000, стр. 37; Дугалић, С., *Значај спорта и понашања спортиста за формирање ставова људи*, Спорт - наука и пракса, бр. 1-2/2016, стр. 6.

⁴ Кривични законик, Сл. гласник РС, бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019. чл. 208б.

⁵ Исто, чл. 344а.

⁶ Закон о спречавању допинга у спорту, Сл. гласник РС, бр. 111/2014 и 47/2021. чл. 38. и чл. 39.

⁷ Републички завод за статистику, *Билтен пунолетних учиниоца кривичних дела у Републици Србији 2022*, Београд, 2023, стр. 84.

уведена нова мера безбедности - забрана присуствовања одређеним спортским приредбама.

У овом раду анализирамо услове за изрицање ове мере безбедности. Како је иста у примени дуже од једне деценије, јавља се потреба за истраживањем које би показало на који начин се она примењује, као и да ли су потребне промене у погледу услова за изрицање поменуте мере. У доктрини, поједини аутори су већ анализирали ову меру безбедности, указујући том приликом на поједине њене недостатке као и оправданост постојања исте.⁸ У овом истраживању указаћемо на дилеме које су се у доктрини појавиле при истраживању ове мере безбедности. Поред тога, у овом раду ћемо у већој мери користити метод анализирања садржаја-правноснажних судских пресуда. Поред методе анализирања правноснажних судских пресуда, користићемо и нормативни односно догматски метод. Оправданост овог истраживања произилази из потребе сагледавања свих дилема која у доктрини и пракси постоје у вези са овом мером безбедности, а које треба отлокнити при будућим изменама Кривичног законика. До тада, потребно је сагледати начин на који важеће прописе треба примењивати како би се најефикасније допринело заштити опште безбедности посетилаца и учесника спортских приредби, што и јесте био основни циљ законодавца при увођењу ове мере безбедности.

2. Насилничко понашање на спортским приредбама као друштвени проблем

У најраним фазама историје, када је спорт имао другачију друштвену улогу, насиље на спортским приредбама је такође карактерисало спортска надметања. Један од најстаријих догађаја који се може окарактерисати као

⁸ Вид. Ђокић, И., *Забрана присуствовања одређеним спортским приредбама као кривична и као прекршајна санкција*, Казнена реакција у Србији. XII део, 2022. стр. 244-259; Ђорђевић, Ђ., *Забрана присуствовања одређеним спортским приредбама*, Зборник радова: Казнена реакција у Србији, Београд, 2011, стр. 158-167; Мрвић-Петровић, Н., *Недостаји законске регулативе као разлог неделотворне примене забране присуствовања одређеним спортским приредбама*, Правни живот, бр. 9/2013, стр. 623-632; Марковић, С., *Мера безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама*, НВР: Journal of criminalistics and law=Журнал за криминалистику и право, бр. 1/2016, стр. 133-160; Ђурђевић, Н., *Кривична одговорност за насиље и недолично понашање на спортским приредбама у Републици Србији*, Зборник радова Правног факултета у Сплиту, бр. 2/2010, стр. 301-302; Ђоровић, Е., Милић, И., *Забрана присуствовања одређеним спортским приредбама у казненом праву Србије: „критички осврт“*, Зборник радова: Европске интеграције: правда, слобода и безбедност, том 2, Београд, 2016, стр. 461-476; Марковић, С., Коларић, Д., *Нека питања сузбијања насилничког понашања на спортској приредби или јавном скупу*, Култура полиса, бр. 1/2018, стр. 135-152; Делибашић, В., Мандарић, С., *Насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу*, Култура полиса, бр. 1/2015, стр. 79-92.

насиље на спортској приредби, догодио се 59. године у Помпеји, када су се две навијачке групе међусобно сукобиле.⁹ У старом Риму, такође су спортске приредбе знале да буду праћене, насилничким понашањем. Најтежи инцидент десио се 512. године, када је дошло до масовне туче, која је за последицу имала преко 30.000 лица која су изгубила живот.¹⁰ Поред тога што су се навијачи понашали насилно, од најранијег периода историјског развоја спорта, сама спортска такмичења карактерише мањи или већи степен бруталности. У старом Риму, најпопуларнији тимски спорт са лоптом био је харпастум (harpastum), а највећи проблем овог спорта су биле повреде које су проузроковали играчи.¹¹ У време ренесансе, када је дошло до помака у различитим областима друштвеног живота, велику пажњу јавности привлачиле су борбе животиња.¹² Данас је у појединим спортским такмичењима насиље саставни део спортске игре, а у неким од њих и сам циљ јесте физички онеспособити другог такмичара да настави учешће у такмичењу. Познат је догађај када је амерички боксер Мајк Тајсон (Mike Tyson) током једне од својих борби одгризао и испљунуо комадић противничковог увета. Поједина спортска такмичења чија је карактеристика насилно понашање, данас имају велику популарност. Примера ради, рагби као спорт је праћен насиљем које је намерно, није изазвано провокацијама, озбиљно је и стварно и оно се у овом спорту сматра легитимним.¹³

Горе наведени податак о броју пресуда за кривично дело насилничко понашање на спортској приредби и другом јавном скупу, чини нам се, може умањити проблем насилничког понашања на спортским приредбама који данас постоји. Узрок тога може бити могућност да поједини облици насилничког понашања на спортским приредбама не могу да се подведу под биће горенаведеног дела. Тада је могуће да је дошло до прекршаја током трајања спортске приредбе. У периоду од 1. јануара 1997. године до почетка 2004. године на територији Републике Србије на спортским објектима извршено је укупно 3.666 прекршаја из области јавног реда и мира.¹⁴ Узрок “олаког” схватања проблема насилничког понашања на спортским приредбама може бити и означавање насилничког понашања међу навијачима као инцидента, односно схватање према коме је сваки вид насилничког понашања изолован од

⁹ Bodin, D., Robene, L., Neas, S., *Спорт и насиље у Еуропи*, Загреб, 2004, стр.21.

¹⁰ Оташевић, Б., *Насиље на спортским приредбама кривично-правни, криминолошки и криминалистички аспект-докторска дисертација*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, 2014, стр. 17.

¹¹ Аличић, С., *Облигациона одговорност за штету нанету у тимским играма лоптом у класичном римском праву*, Зборник радова: Српски фудбал - упоредно правни изазови и перспективе, Београд, 2023, стр. 9-19.

¹² Вуковић, З., *Уговори о стручном анагажовању спортских стручњака-докторска дисертација*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, 2019, стр. 33.

¹³ Скемблер, Г., *Спорт и друштво, историја, моћ и култура*, Београд, 2007, стр. 159.

¹⁴ Ђурђевић, Н., *нав. чланак*, стр. 287.

другог, те да се спорадично и дешава. Насиље на спортским приредбама својствено је посетиоцима спортских приредби од када се спортска такмичења и одржавају. Сам начин извршења је другачији али као што смо видели сличности између насилничког понашања на првим спортским играма и оних који се данас одржавају постоје. Извршиоци кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу су како пунолетна тако и малолетна лица.¹⁵

Познаваоци спорта, али и шира јавност упознати су са континуираним казнама које се изричу српским спортским клубовима и репрезентацијама. Нажалост, овом друштвеном проблему даје се највећи значај онда када насилничко понашање на спортским приредбама за последицу има смртни исход. Смртни исход некад је узрокован насилним понашањем учесника спортског такмичења, док је у неким ситуацијама проузрокован понашањем навијача. Ипак, насилничко понашање навијача има и бројне друге штетне последице као што су: повећање трошкова спортских клубова који су усмерени ка повећању безбедности учесника спортске приредбе, мањи приходи за спортске клубове који су проузроковани смањеним бројем продатих улазница за спортске приредбе, смањење вредности клубова што је од нарочитог значаја у системима у којима су спортски клубови у приватном власништву, негативан утицај на доношење одлуке о спонзорисању спортских такмичења односно клубова.¹⁶

Насиље на спортским приредбама може утицати негативно на квалитет услуга које се пружају на спортским приредбама или на квалитет услуга које су повезане са спортским приредбама. Услед насилничког понашања, навијачи се могу осећати несигурно, због чега неки од њих доносе одлуку да не посете спортску приредбу. Спортске приредбе пружају велике могућности за привлачење домаћих и страних туриста,¹⁷ па из наведеног разлога произилази и значај оних мера којима се доприноси сигурности навијача на спортским приредбама. Неке од мера које се предузимају са циљем спречавања насиља на спортским приредбама, као што су: забрана продаје алкохола, ограничење кретања на спортској приредби или грубо претресања посетилаца при уласку у спортски објектат могу умањити квалитет личног искуства сваког посетиоца спортске приредбе.¹⁸ За организаторе спортских приредби на овакав начин се смањује могућност остваривања прихода кроз делатност пружања појединих услуга у току трајања саме спортске приредбе.

¹⁵ Републички завод за статистику, *Билтен малолетни учиниоци кривичних дела у Републици Србији 2022*, Београд, 2023, стр. 52.

¹⁶ Rookwood, J., Spaaij, R., *Violence in football: overview, prevalence and risk factors*, The Wiley Handbook of Violence and Aggression, John Wiley and Sons, pp. 222-231.

¹⁷ Ђурђевић, Н., Мићовић, М., Вуковић, З., *Услуге у спорту*, Крагујевац, 2019, стр. 269.

¹⁸ Rookwood, J., Pearson, G., *The hoolifan: Positive fan attitudes to football 'hooliganism'*, International review for the sociology of sport, no. 2/2012, p. 250.

3. Кривично дело насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу

Кривичним законом Републике Србије у групи кривичних дела против јавног реда и мира инкриминисано је кривично дело насилничко понашање на спортским приредбама или јавном скупу. Заштитни објект овог кривичног дела је сигурност и безбедности свих учесника спортске приредбе.¹⁹ Кривично дело насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу извршава лице које физички нападне или се физички обрачунава са учесницима спортске приредбе или јавног скупа, врши насиље или оштећује имовину веће вредности приликом доласка или одласка са спортске приредбе или јавног скупа, унесе у спортски објекат или баца на спортски терен, међу гледаоце и учеснике јавног скупа предмете, пиротехничка средства или друге експлозивне, запаљиве или штодљиве супстанце које могу да изазову телесне повреде или угрозе здравље учесника спортске приредбе или јавног скупа, неовлашћено уђе на спортски терен или део гледалишта намењен противничким навијачима и изазове насиље, оштећује спортски објекат, његову опрему, уређаје и инсталације, својим понашањем или паролама на спортској приредби или јавном скупу изазива националну, расну, верску или другу мржњу или нетрпељивост засновану на неком дискриминаторном основу услед чега дође до насиља или физичког обрачуна са учесником.²⁰ Кривично дело има три квалификаторна облика. Квалификаторне околности представљају чињенице да је кривично дело извршено од стране групе,²¹ да је дело извршио коловођа групе, или да је при извршењу основног облика овог дела нанета тешка телесна повреда или је оштећена имовина веће вредности.²² Посебан облик овог кривичног дела постоји када службено или одговорно лице које при организовању спортске приредбе или јавног скупа не предузме мере обезбеђења како би се онемогућио или спречио неред, па услед тога буду угрожени живот или тело већег броја људи или имовина веће вредности.²³

Радња извршења овог дела прописана је алтернативно, међутим оно што се свакако може упутити као критика јесте техника коју је законодавац користио при инкриминисању овог дела. Законски опис овог дела је непрегледан, док може постојати проблем и у раздвајању различитих алтернативно предвиђених облика. Како је предмет нашег истраживања мера безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама, у овом делу рада нећемо анализирати појединачно облике овог кривичног дела, већ ћемо само

¹⁹ Делић, Н., *Кривично право посебни део*, Београд, 2023, стр. 408.

²⁰ Кривични законик, Сл. гласник РС, бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019. чл. 344а. ст. 1.

²¹ *Исто*, чл. 344а. ст. 2.

²² *Исто*, чл. 344а. ст. 3.

²³ *Исто*, чл. 344а. ст. 4.

анализирати питање ко може бити извршилац овог дела. Разлог анализирања овог питања јесте у томе што законодавац предвиђа обавезу изрицања ове мере безбедности оним лицима која су извршиоци основног, односно квалификаторних облика овог дела на спортској приредби, а да се у доктрини поставља питање могућности да за ово кривично дело одговарају спортисти. Уколико би ова мера безбедности могла да се изриче спортистима, односно другим спортским радницима, тада би изрицање могло да проузрокује последице и у погледу радноправних односа између спортиста односно спортских радника и спортских клубова. Дисциплинске одлуке којима се кажњавају спортисти забраном учествовања на спортским приредбама, погађају како играча тако и клуб за који наступа.²⁴ Изрицање мере безбедности забране присуствовања спортским приредбама, такође би погодиле како спортисте тако и клубове.

Кривичноправна доктрина на различите начине одговара на питање да ли непосредни учесници спортске приредбе могу бити извршиоци овог дела. Поједини аутори сматрају да је понашање активних учесника спортских такмичења регулисано правилима и прописима који важе у одређеној области спорта, па из наведеног произилази да ово кривично дело не може бити извршено од стране непосредних учесника спортске приредбе.²⁵ Наведена мишљења произилазе из тога што је понашање активних учесника спортских такмичења регулисано правилима и прописима који важе у области спорта, а санкција за овај вид понашање јесте дисциплинске природе. Други аутори наводе да ово кривично дело може бити извршено од стране било ког учесника, па и од стране непосредних спортских учесника, а да наведено произилази из законске одредбе, али и појединих конвенција које је Република Србија ратификовала.²⁶ Једна од таквих конвенција јесте Европска конвенција о насиљу и недоличном понашању на спортским приредбама.

Мишљења смо да ово кривично дело може бити извршено од стране било ког лица. Радње спортиста којима се грубо нарушавају правила спортске игре и намерно наношење телесних повреда спортисти или другом учеснику спортске приредбе представљају друштвено опасне радње које се могу подвести под законски опис различитих кривичних дела, па тако и кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу. Иако је

²⁴ Север, М., *Правни оквир трансфера професионалних спортиста*, докторска дисертација, Правни факултет Универзитета у Београду, 2016, стр. 196.

²⁵ Стојановић, З., *Кривично право посебни део*, Београд, 2023, стр. 309; Делибашић, В., Мандарић, С., *нав. чланак*, стр. 84; Ђокић, И., *нав. чланак*, стр. 255.

²⁶ Турањанин, В., Милекић, В., *Основни облик кривичног дела насилничког понашања на спортским приредбама или јавном скупу кроз судску праксу*, Гласник права, бр. 3/2013, стр. 66; Калаба, Д., *Кривично дело насилничко понашање на спортској приредби*, Гласник Адвокатске коморе Војводине, бр. 4/2011, стр. 256; Делић, Н., *Нека решења у глави кривичних дела против јавног реда и мира*, *Анали правног факултета у Београду*, бр. 2/2013, стр. 285.

важна карактеристика спорта аутономија у односу на примену општих законских прописа, потпуно повлачење кривичног права из спорта се не може сматрати прихватљивим јер би то могло водити неконтролисано насилном понашању. Врховни касациони суд (сада Врховни суд) у више наврата је заузео став да за кривично дело насилничко понашање на спортским приредбама могу бити одговорна сва лица која присуствују спортским приредбама па и спортисти.²⁷ Наведено тумачење Врховног суда није у противречности са природом спортских прописа.

У судској пракси, спортисти су у мноштву ситуација осуђени због извршења кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу. Једну од таквих пресуда донео је Виши суд у Јагодини након што је утврдио да је на једној фудбалској утакмици играч једног од тимова напао другог учесника приредбе тако што га је у току једног од прекида оборио, а онда ногом задао више удараца у пределу главе.²⁸ Спортисти су у мноштву предмета осуђени због насилничког понашања према судијама спортских такмичења. У једном од таквих случајева, суд је донео осуђујућу пресуду због тога што је играч који је био незадовољан судијском одлуком ушао са клупе за резервне играче, напао судију и нанео му лаку телесну повреду у виду нагњечења на десном слабинском пределу.²⁹ У појединим судским пресудама, спортисти су насилничко понашање извршили према посетиоцима спортске приредбе. Суд је донео осуђујућу пресуду због тога што је играч, учесник спортске приредбе, пришао гледаоцу који је излазио са трибине игралишта и затвореном шаком ударио у пределу главе.³⁰ Поред спортиста, могуће је и да друга лица који су учесници у организацији спортске приредбе, а који нису навијачи, буду кривично одговорни за ово кривично дело. У једној од пресуда, суд је изрекао осуђујућу пресуду за ово дело лицу које је на утакмици учествовало као комесар за безбедност.³¹ Такође, и спортски тренери могу бити извршиоци овог кривичног дела.

Субјекти примене кривичноправних прописа треба да воде рачуна да у неким ситуацијама при којима се радњама спортисте остварују елементи бића неког кривичног дела, постоји и основ који би искључио противправног тог дела. У кривичноправној доктрини истиче се да у случају спортских повреда пристанак повређеног представља правни основ искључења противправности.³² Срећу се и ставови аутора који сматрају да је друштво преко разноврсних спортских организација прописало одређена правила по којима се спортска

²⁷ Пресуда Врховног касационог суда, Кзз 644/2020, пресуда од 08.09.2020.године.

²⁸ Пресуда, Виши суд у Јагодини, К-1/18, пресуда од 05.02.2018. године.

²⁹ Пресуда, Виши суд у Крушевцу, К-24/16, пресуда од 22.08.2016. године.

³⁰ Пресуда, Виши суд у Новом Саду, К-207/16, пресуда од 18.01.2019. године.

³¹ Пресуда, Виши суд у Новом Саду, К-207/16, пресуда од 18.01.2019.

³² Стојановић, З., *Кривично право општи део*, Београд, 2020, стр. 156; Мрвић Петровић, Н., *Кривично право општи део*, Београд, 2005, стр. 85; Бабић, М., Марковић, И., *Кривично право општи део*, Бања Лука, 2019, стр. 178.

такмичења одвијају, па је онда противправност радњи којима се наноси спортска повреда искључена недостатком друштвене штетности.³³ Прихватајући став кривичноправне доктрине да у неким ситуацијама неће постојати противправност дела спортисте који у току трајања спортске игре оствари елементе бића кривичног дела, не можемо рећи да као правило треба узети да се свакој радњи спортисте у току трајања спортске игре може искључити противправност. Поред тога, код овог кривичног дела се ради о радњи која се извршава током трајања спортске приредбе, што је дужи временски период од самог трајања спортског надметања односно игре. Због наведеног сматрамо да извршиоци овог кривичног дела могу бити спортисти.

Инкриминисање насилничког понашања на спортским приредбама било је инспирирано насилничким понашањем публике на спортским приредбама, међутим пракса нам показује да су неретко извршиоци овог дела спортисти или спортски радници. Иако је насиље саставни део спортске игре и у појединим ситуацијама се сматра прихватљивим, насилно понашање спортиста које одступа од уобичајених ризика учешћа у спортском такмичењу подједнако је штетно колико и облици насилног понашања које извршавају навијачи. Штавише, насилно понашање спортиста може утицати на малолетна лица која могу прихватити такав облик понашања, а након тога га и имитирати. У неким ситуацијама, насилно понашање спортиста може бити узрок и насилног понашања навијача које након тога може уследити. Како изрицање мере безбедности забране присуствовања спортским приредбама може утицати на остваривање права која произилазе из уговора спортисте и спортског клуба услед немогућности спортисте да извршава уговорене обавезе, у раду ће бити више речи о последицама изрицања мере безбедности овим лицима.

3.1 Кривична дела за која се изриче мера безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама

Кривични законик Републике Србије као једну од мера безбедности предвиђа забрану присуствовања одређеним спортским приредбама. Основна сврха мера безбедности као кривичних санкција је да се отклоне стања или услови који могу бити од утицаја да учинилац убудуће не врши нова кривична дела. Код посматране мере безбедности циљ је заштита опште безбедности и сигурности, а услед опасности да ће иста бити угрожена уколико лице коме се изриче присуствује спортској приредби. Занимљиво је да законодавац предвиђа обавезу изрицања ове мере безбедности извршиоцима кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби, чиме се заобилази потреба сагледавања општих услова за изрицање ове мере безбедности. Овакав вид одступања предвиђен је у општим условима за изрицање посматране мере

³³ Чејовић, Б., Кулић, М., *Кривично право, општи део*, Нови Сад, 2014, стр. 153.

безбедности, а сходно томе што је предвиђена могућност да се предвиди обавезно изрицање ове мере безбедности код појединих кривичних дела. У складу са сврхом и циљем мера безбедности, опасност учиниоца при изрицању мера безбедности требало би да се процењују у време доношења пресуде, а не у време извршења кривичног дела.³⁴ Ипак, при изрицању мере безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама због извршеног дела насилничко понашање на спортским приредбама опасност се не процењује нити у време извршења дела, нити у време доношења пресуде. Суд је у обавези да учиниоцу дела изрекне ову меру безбедности.

Сагледавајући судску праксу можемо указати на пресуде у којима судови нису изрицали ову меру безбедности учиниоцима кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу. Лицу које је извршило радњу насилног понашања према судији фудбалске утакмице суд није изрекао ову меру безбедности.³⁵ Такође, суд није изрекао меру безбедности забране присуствовања спортским приредбама лицу које је, као учесник спортске приредбе, прескочило заштитну ограду и након тога отвореном шаком леве руке ударило у пределу десног образа другог учесника и тиме задао лаке телесне повреде.³⁶ Сматрамо да је према важећим одредбама Кривичног законика суд у обавези да изрекне меру безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама. Наведено произилази из изричите одредбе у Кривичном законнику у којој се наводи да се ова мера безбедности обавезно изриче учиниоцима основног и квалификаторних облика који су извршени на спортској приредби.³⁷

Поред изрицања ове мере безбедности учиниоцима кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу, ова мера безбедности може се изрећи и учиниоцима других кривичних дела. У току 2021. и 2022. године ова мера безбедности изрицана је учиниоцима неког од кривичних дела против живота и тела човека, имовине, брака и породице, привреде, опште сигурности људи и имовине.³⁸ Изрицање ове мере безбедности за друга дела није противно природи ове мере безбедности. Ипак, потребно је да се у образложењу пресуде наведе које чињенице указују на то да су остварени услови за изрицање ове мере безбедности.

³⁴ Мрвић-Петровић, Н., *Функција мера безбедности у савременом кривичном праву*, Зборник радова: Преступ и казна: *de lege lata et de lege ferenda*, Београд, 2014, стр. 92.

³⁵ Пресуда, Виши суд у Врању, К-76/15, пресуда од 22.02.2016. године

³⁶ Пресуда, Виши суд у Пироту, К-11/16, пресуда од 09.12.2016. године

³⁷ Кривични законик, Сл. гласник РС, бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019. чл. 344а. ст. 6.

³⁸ Републички завод за статистику, *Билтен пунолетних учиниоца кривичних дела у Републици Србији 2022*, Београд, 2023, стр. 95-97; Републички завод за статистику, *Билтен пунолетних учиниоца кривичних дела у Републици Србији 2021*, Београд, 2022, стр. 85-87.

4. На којим спортским приредбама се забрањује присуство?

Мера безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама изриче се тако што суд у изреци пресуде одређује којим спортским приредбама учинилац не сме присуствовати, одређујући притом временски интервал током којег траје забрана. У кривичноправној доктрини већ је истакнута примедба да је наведена норма неодређена и да може проузроковати дилеме у примени.³⁹ Истакнуто је да је нејасно да ли забрана треба да се односи на оне утакмице које се одржавају на тачно одређеном објекту, које организује исти организатор или се тичу одређених спортова без обзира где се одржавају надметања.⁴⁰ Други аутори сматрају да забрана не треба да се односи на широк круг приредби и да би у том случају ова мера била претворена у један вид лишења слободе.⁴¹ Као што је доктрина и уочила одређивање круга спортских приредби на којима се забрањује присуство изазива одређене дилеме.

Судови су овом мером безбедности забрањивали присуство утакмицама одређеног клуба,⁴² приредбама у којима као домаћа или гостујућа екипа учествује одређени спортски клуб, а организатор тог такмичења је такође прецизно одређен, у посматраној пресуди је то Фудбалски савез Региона Источне Србије,⁴³ приредбама у којима учествује одређени тим а у којима је тај тим домаћин и то само ако се приредба организује у прецизно одређеном граду,⁴⁴ приредбама које се организују у оквиру једног спортског турнира у малом фудбалу,⁴⁵ приредбама које се организују у оквиру утакмица малог фудбала на турнирима који се одржавају у једној месној заједници,⁴⁶ приредбама којима је домаћин прецизно одређени спортски клуб или његов правни следбеник,⁴⁷ утакмицама које се организују у једном прецизно одређеном спортском такмичењу,⁴⁸ утакмицама које се одржавају у оквиру једног меморијалног турнира,⁴⁹ само оним утакмицама у којима се такмиче два спортска тима један против другог,⁵⁰ на утакмицама у којима се као судија

³⁹ Ђоровић, Е., Милић, И., *нав. чланак*, стр. 466.

⁴⁰ Мрвић-Петровић, Н., *Недостаји законске регулативе као разлог неделотворне примене забране присуствовања одређеним спортским приредбама*, Правни живот, бр. 9/2013, стр. 628.

⁴¹ Ђорђевић, Ђ., *нав. чланак*, стр. 160.

⁴² Пресуда, Виши суд у Суботици, 6К-77/19, пресуда од 22.10.2019. године.

⁴³ Пресуда Виши суд у Крушевцу, К-9/20, пресуда од 04.06.2020. године.

⁴⁴ Пресуда, Виши суд у Крушевцу, К-14/21, пресуда од 26.07.2021. године.

⁴⁵ Пресуда, Виши суд у Пироту, К-1/15, пресуда од 08.05.2015 године.

⁴⁶ Пресуда, Виши суд у Новом Пазару, К-24/18, пресуда од 03.09.2019. године.

⁴⁷ Пресуда, Виши суд у Ужицу, К-1/23, пресуда од 27.02.2023. године.

⁴⁸ Пресуда, Виши суд у Неготину, К-24/2016, пресуда од 20.12.2016. године

⁴⁹ Пресуда, Виши суд у Пожаревцу, К-43/16, пресуда од 29.11.2016. године

⁵⁰ Пресуда, Виши суд у Јагодини, К-9/21, пресуда од 25.03.2021. године.

појављује оно лице које је било оштећено кривичним делом за које је изречена мера безбедности,⁵¹ на спортским приредбама чији је организатор Фудбалски савез подручја Панчева, а које се одигравају у оквиру Прве јужнобанатске, односно Друге јужнобанатске фудбалске лиге „Запад“ и друге јужнобанатске лиге „Исток“.⁵² У појединим пресудама, забрана се односи само на спортске приредбе на којима наступају тимови али у одређеној старосној категорији. Тако је суд одредио забрану присуствовања оним спортским приредбама на којима учествују млађи пионири једног фудбалског клуба.⁵³ У једној од пресуда суд изриче меру безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама без навођења на које спортске приредбе се забрана односи.⁵⁴

Сагледавајући судску праксу не можемо увидети да судови у пресудама указују на околности из којих произилази да је општа безбедност угрожена само на утакмицама на којима је забрањено присуство. Сматрамо да суд при одређивању круга спортских приредби на којима се забрањује присуство треба да води рачуна како о природи и циљу изрицања исте, тако и о томе на који начин ће иста бити извршена. Забрана присуствовања свим утакмицама које се одржавају у више спортских такмичења може у битноме ограничити слободу кретања лица коме је ова мера безбедности изречена. Могуће је да се спортске приредбе на којима је забрањено присуство одржавају више пута у току недеље, што би у случају поштовања обавезе јављања службеном лицу у полицијској управи у битноме ограничило слободу кретања. Уколико се ради о утакмицама које се одржавају на појединим меморијалним или другим турнирама, могуће је да се такве спортске приредбе у временском интервалу одређеном од стране суда не одрже. Иста могућност може постојати уколико је суд одредио да се ова мера безбедности односи на спортске приредбе у којима учествују два одређена тима један против другог. Приликом одређивања круга спортских приредби на којима се забрањује присуство, судови би требало да остваре баланс између заштите личне слободе лица којем се мера изриче као и циља који се жели постићи изрицањем мере безбедности. Како би се судовима олакшало одређивање круга спортских приредби, сматрамо да би било пожељно да се предвиде алтернативни начини на који би се ова мера безбедности извршавала, а који не би подразумевали непосредно јављање у полицијску станицу. На овакав начин би одређивање ширег круга спортских приредби на којима се забрањује присуство, мање утицало на личну слободу.

Када говоримо о изрицању ове мере безбедности спортистима или другим спортским радницима, она по нама може бити апсурдна, уколико се односи само на утакмице у којима наступа клуб за који је тада играо, или уколико се

⁵¹ Пресуда, Виши суд у Прокупљу, К-15/18, пресуда од 06.09.2018. године.

⁵² Пресуда, Виши суд у Панчеву, 1К-29/15, пресуда од 06.11.2015. године.

⁵³ Пресуда, Виши суд у Новом Саду, К-15/23, пресуда од 27.09.2023. године.

⁵⁴ Пресуда, Виши суд у Новом Пазару, спк. бр. 19/21 од 29.10.2021. године.

односи на утакмице између два тима. Нарочито, ове ситуације су спорне уколико се из образложења пресуда не може закључити да је општа безбедност угрожена само уколико на тим приредбама присуствује учинилац кривичног дела. Спортиста може променити тим за који наступа. Могуће је и да оштећено лице не буде делегирано на оне утакмице на којима наступа лице коме је изречена мера безбедности забране присуствовања спортским приредбама. Делко логичније нам делују решења из појединих прописа спортских савеза.

Дисциплински правилник Фудбалског савеза Србије предвиђа могућност изрицања забране играња одређеног броја утакмица или забране играња у одређеном временском трајању на јавним утакмицама.⁵⁵ Фифа правилник о статусу и регистрацији играча предвиђа да сваку дисциплинску казну у трајању до четири утакмице или три месеца коју је бивши савез изрекао играчу а која није одслужена пре трансфера, мора бити спроведена од новог савеза у којем је играч регистрован како би казна била примењена на националном нивоу. У случају међународних трансфера, свака дисциплинска казна у трајању дужем од четири утакмице или у периоду дужем од три месеца биће спроведена од новог сазива уколико је Дисциплинска комисија Фифе проширила дисциплинску казну тако да производи дејство у целом свету. На овакав начин, спортски савези предвидели су механизме како би се онемогућило да спортиста променом клуба заобиђе суспензију која му је изречена. Свакако, у виду треба имати специфичност ових норми у односу на кривичноправне норме.

Превазилажење могућег проблема у изрицању ове мере безбедности спортистима је пре свега у доследној примени Кривичног законика, и то на тај начин што ће судови утврдити на којим спортским приредбама присуство окривљеног може угрозити општу безбедност. Поред тога, и ово је пример, који нам указује на потребу да се предвиде алтернативни начини за извршење ове мере безбедности, који би у мањој мери ограничавали личну слободу лица према којима се изриче. Друга могућност, коју одређени аутори сматрају бољом, јесте да се законском нормом забрани изрицање ове мере безбедности спортистима.⁵⁶ Сматрамо да не треба ограничити примену ове мере безбедности у односу на такмичаре, с обзиром да би у тој ситуацији законодавац, заштиту важних добара попут безбедности људи и имовине препустио субјектима који доносе аутономе спортске прописе што је сматрамо неприхватљиво. Оно што би се могло размотрити јесте да изрицање ове мере безбедности за извршење кривичног дела насилничко понашање на спортској приредби или другом јавном скупу, у случају да је извршилац кривичног дела непосредни учесник спортске приредбе, буде факултативно.

⁵⁵ Дисциплински правилник Фудбалског савеза Србије, Сл. лист ФСС „Фудбал“ бр. 18/2016, чл. 11.

⁵⁶ Ђокић, И., *нав. чланак*, стр. 255.

5. Извршење мере безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама

Закон о извршењу кривичних санкција не регулише начин извршења мере безбедности забране присуствовања на одређеним спортским приредбама. Једина одредба која се односи на начин извршења ове мере безбедности садржана је у Кривичном законнику. Лице коме је изречена мера безбедности дужно је да се непосредно пре почетка одржавања одређених спортских приредби лично јави службеном лицу у подручној полицијској управи, односно полицијској станици на подручју на којем се учинилац затекао и да борави у њиховим просторијама за време одржавања спортске приредбе. У судској пракси и правној доктрини се у погледу извршења ове мере безбедности јављају дилеме као што су којој полицијској управи је лице дужно да се јави, на који начин се треба јавити, кад се треба јавити.

Иако је Кривичним закоником прописана обавеза да се лице коме се изриче мера безбедности забране присуствовања спортским приредбама јавља непосредно пре почетка приредбе на којој је забрањено присуство подручној полицијској управи на којој се учинилац затекне, у судској пракси уочавамо да наведена норма изазива одређене дилеме. У појединим судским пресудама, суд је при изрицању ове мере безбедности налагао обавезу учиниоцу кривичног дела да се јавља службеном лицу оне полицијске управе на чијој територији је извршено кривично дело,⁵⁷ док у појединим пресудама овакав вид обавезе уопште није одређен у самој пресуди.⁵⁸ Поред тога што нам се чини да овакав начин извршења ове мере није у складу са законом, делује да њено спровођење у битноме ограничава слободу кретања, јер изискује да учинилац континуирано борави током трајања ове мере у месту у коме се налази полицијска управа. Штавише, могуће је да се спортска приредба на којој нема право присуства одржава у другом граду. Такође, могуће је да учинилац нема пребивалиште у месту у коме је дужан да се јавља полицијској управи.

Друго питање које се јавља у погледу извршења ове мере безбедности јесте када учинилац треба да се јави полицијској управи. У законској одредби се наводи да се лице коме се ова мера изриче јавља непосредно пре почетка спортске приредбе. Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама одређује да је време одржавања спортске приредбе у смислу овог закона временски интервал од два часа пре почетка спортске приредбе до два часа након њеног одржавања.⁵⁹ Сматрамо да временски интервал од два часа пре и након одржавања спортске приредбе може бити

⁵⁷ Пресуда, Виши суд у Краљеву, 1К 6/21, пресуда од: 24.03.2021. године.

⁵⁸ Пресуда, Виши суд у Пожаревцу, 2К 5/15, пресуда од: 14.09.2015. године.

⁵⁹ Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, Сл. гласник РС, бр. 67/2003, 101/2005 - др. закон, 90/2007, 72/2009 - др. закон, 111/2009, 104/2013 - др. закон и 87/2018. чл. 2, ст. 3.

адекватан, уколико се процени да то лице може угрозити безбедност и сигурност других лица. Међутим, сматрамо да овако одређен интервал не треба узимати као правило, и да судови треба да у што мањој мери ограниче слободу кретања лица којем се ова мера изриче.

Како би последице по осуђено лице које ова мера проузрокује биле мање, требало би размотрити оправданост обавезног боравка лица у полицијској управи у том временском периоду. Наиме, уколико би лице боравило у полицијској управи у периоду између једне и пет година неколико пута месечно по више сати, оваква мера би утицала на осуђено лице у смислу његових породичних или радноправних односа. По нама би, стога, било целисходно да природа јављања, односно боравка у полицијској управи буде условљена утврђеном опасношћу по безбедност учесника приредбе на којој је учиниоцу дела забрањено присуство. Отуда би при будућим изменама Кривичног законика било потребно размотрити да ли се циљ ове мере може остварити уколико би се лице само јављало службеном лицу полицијске управе или уколико би учинилац био у обавези да обавести службено лице полицијске управе о месту где ће се налазити за време одржавања спортске приредбе. Како би сигурност свих присутних на спортским приредбама била заштићена, неопходно је да организатори спортских приредби поштује све прописе које се односе на организацију приредби.

Као могуће решење може послужити оно из „Закона о спречавању нереда на спортским натјецањима“ Републике Хрватске које предвиђа могућност да се заштитна мера забране присуства спортским такмичењима извршава јављањем у полицијску станицу, обавезом боравка у полицијској станици или јављањем у полицијску станицу када хрватска репрезентација или спортски клубови наступају на такмичењу у иностранству.⁶⁰ Обавеза јављања у полицијску станицу према овом закону подразумева да лице најкасније два сата пре почетка спортског такмичења приступи у полицијску управу према месту пребивалишта или ону која је њему најближа и да обавести полицијског службеника о адреси на којој ће се налазити за време спортског такмичења и два сата након њега.⁶¹ Овакво решење мање је репресивно по лице коме се изриче, а уједно се може постићи циљ који је желео бити постигнут увођењем мере безбедности забране присуства спортским приредбама у кривично законодавство Републике Србије. Ипак, поред ове мере безбедности, да би се постигао највећи могући степен заштите безбедности на спортским стадионима, потребно је предвидети и низ других мера, које нису кривичноправне природе.

6. Последице кршења мере безбедности забране присуства одређеним спортским приредбама

⁶⁰ Закон о спречавању нереда на спортским натјецањима, Народне новине, бр. 117/03, 71/06, 43/09, 34/11, 114/22, чл. 32 ст. 1.

⁶¹ Исто, чл. 32а.

Последице кршења забрана одређених у мери безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама различите су у односу на период када је ова мера безбедности уведена у кривично законодавство Републике Србије. Последице предвиђене за кршење мере безбедности предвиђене Кривичним закоником, при увођењу ове мере безбедности биле су у могућности да лице које је прекршило забрану присуствовања спортским приредбама, односно није извршио одређену дужност, буде кажњено затвором од тридесет дана до три месеца. Услов да би суд могао да изрекне наведену казну јесте да је учинилац радњу извршио након што је издржао казну затвора. Наведено решење било је предмет критика. Поједини аутори истицали су да кршење забране утврђене овом мером безбедности, изазива низ дилема као што су, да ли је на овакав начин уведена посебна инкриминација у општем делу Кривичног законика као и на који начин би се одвијао поступак у коме би се одлучивало о кажњавању лица које је прекршило забрану.⁶² Поред тога, критика овог решења могла је бити и то што је последица предвиђена једино за случај да је до кршења забране присуствовања спортским приредбама дошло након што је лице издржало казну затвора. Према важећем кривичном законодавству, у случају кршења мере безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама предвиђене су две последице. Прва могућност може бити садржана у остваривању елемената бића кривичног дела кршење забрана изречених мером безбедности. Друга могућност предвиђена је као опозивање условне осуде која је изречена заједно са мером безбедности забране присуствовања спортским приредбама. Изменама и допунама Кривичног законика Републике Србије из 2016. године, у кривично законодавство Републике Србије уведена је нова инкриминација која се састоји у кршењу забране која је изречена мером безбедности.⁶³ У предлогу измена Кривичног законика при инкриминацији овог кривичног дела наведено је да циљ ове инкриминације јесте да се обезбеди санкција за кршење забране која се изриче код неких мера безбедности. Податак о томе колико пута је ово кривично дело остварено кршењем забране присуствовања спортским приредбама није нам доступан, с обзиром да се статистички подаци воде за кривично дело, које може бити извршено и кршењем других мера безбедности.

Поједини аутори истакли су да инкриминисање кршења мере безбедности забране присуствовања спортским приредбама неће у битноме допринети ефикасности ове мере безбедности. Истиче се да је забрањена казна за ово кривично дело блага или да полиција неће моћи да дође до сазнања за сва лица која су прекршила меру безбедности.⁶⁴ Упућује се и критика да законодавац

⁶² Ђоровић, Е., Милић, И., *нав. чланак*, стр. 470.

⁶³ Кривични законик, Сл. гласник РС, бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019. чл. 340а.

⁶⁴ Марковић, С., *Сузбијање и спречавање насилничког понашања на спортској приредби или јавном скупу*, Зборник радова: Спречавање и сузбијање насиља, Ваљево, 2018, стр. 22.

није предвидео различите кривичне санкције у случају да лице прекрши забрану тако што се не јави полицијској управи и за случај да упркос забрани присуствовања спортској приредби, он исту посети.⁶⁵ У погледу предвиђене казне за ово кривично дело, потребно је нагласити да је са овом инкриминацијом дошло до поштравања казнене политике према лицима који прекрше забрану одређену у овој мери. Пре ове инкриминације, могућа казна за случај кршења забране предвиђене овом мером била је од тридесет дана до три месеца, и то само, као што смо указали, уколико забрану прекрши лице након издржане казне затвора. За кривично дело кршење забране утврђене мером безбедности може се изрећи казна затвора од три месеца до три године.

Могућа разлика између два решења јесте и у кругу радњи за које се може изрећи казна. Према првобитном решењу, казна затвора могла се изрећи како за кршење забране присуствовања спортским приредбама, тако и за неизвршавање обавезе која је овом мером изречена. У доктрини је већ истакнуто да радња извршења кривичног дела кршење забране утврђене мером безбедности се ни при екстензивном тумачењу бића овог кривичног дела не може сматрати као непоступање учиниоца у складу с обавезама које су му наложене.⁶⁶ Ипак, у судској пракси можемо приметити и пресуде у којима је истакнут другачији став. У једној од пресуда за кривично дело кршење забране утврђене мером безбедности, учинилац је проглашен кривим због тога што у временском периоду одигравања три утакмице, на којима му је било забрањено присуство, није приступио у просторије Полицијске испоставе Футог, а на шта је био обавезан у смислу извршења мере безбедности забране присуствовања спортским приредбама.⁶⁷ Сматрамо да су ставови који су истакнути у доктрини произашли из правилног тумачења кривичноправних норми. Приликом изрицања ове мере безбедности, учиниоцу кривичног дела се забрањује присуство на одређеним спортским приредбама. Кривично дело кршење забране утврђене мером безбедности постојало бо уколико би лице присуствовало спортској приредби на којој је забрањено присуство.

Оно што ово решење чини нелогичним јесте и чињеница да је последица нејављања полицијској управи предвиђена у виду опозивања условне осуде, уколико је она изречена.⁶⁸ На овакав начин долазимо до апсурдне ситуације да лице коме је изречена било која од казни неће имати никакву последицу у случају нејављања полицијској управи сходно обавези изреченој у мери безбедности, а да у случају условне осуде постоји обавеза опозивања условне осуде. Ипак, иако се из језичког тумачења може закључити да је опозивање

⁶⁵ Милић, И., *О последицама кршења забране која је утврђена мером безбедности*, Зборник радова Правног факултета Универзитета у Новом Саду, бр. 3/2018, стр. 1276.

⁶⁶ Стојановић, З., *Коментар Кривичног законика*, Београд, 2019, стр. 1052.

⁶⁷ Пресуда, Основни суд у Новом Саду, К575/22, пресуда од: 29.11.2022. године.

⁶⁸ Кривични законик, Сл. гласник РС, бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019. чл. 89б, ст.4.

условне осуде обавезно, поједини аутори сматрају да ће суд и даље моћи да оцени да ли је кршење забране последица објективних разлога и да одбије захтев за опозивање условне осуде.⁶⁹ Наведено мишљење аутора произилази из тумачења Законика о кривичном поступку којим нису прописана правила поступка за опозивање условне осуде због непоштовања забрана.

7. Закључна разматрања

Насилничко понашање на спортским приредбама онемогућава да спорт у пуној мери оствари позитивне ефекте на друштвену заједницу. Насилничко понашање има своје различите појавне облике, међутим, његова садржина у оним областима које су за друштво од изузетног значаја изискује од друштва да одреагује посебним мерама којима се такав облик понашања спречава. Прописивањем услова за изрицање мере безбедности забране присуствовања на одређеним спортским приредбама законодавац је показао намеру да се лицима која угрожавају безбедност и сигурност на спортским приредбама онемогући присуство на спортским приредбама. Овај покушај законодавца свакако се може окарактерисати као оправдан с обзиром на учесталост насилничког понашања на спортским приредбама.

Након дуже од једне деценије постојања ове мере безбедности, у систему кривичних санкција, могуће је доћи до појединих закључака у погледу начина на који се ова мера безбедности примењује у пракси. Превасходно, у мноштву пресуда ова мера безбедности изречена је спортистима или другим спортским радницима. Сматрамо оправданим изрицање ове мере безбедности и овим лицима, сходно томе да је насилно понашање учесника спортске приредбе подједнако штетно колико и насилно понашање навијача. Ипак, судови морају бити опрезни с обзиром да је у појединим спортовима насилно понашање прихватљиво. У тим ситуацијама постојање кривичног дела биће искључено на нивоу противправности.

У судској пракси приметно је да судови на веома различите начине одређују спортске приредбе на којима се учиниоцу неког кривичног дела забрањује присуство. Иако сматрамо оправданим да судови имају могућност да на основу чињеница утврђених у кривичном поступку процене на којим спортским приредбама постоји опасност од извршења новог кривичног дела, судови би у образложењима пресуда морали да укажу на околности услед којих су се определили да на одређени начин одреде садржину мере безбедности забране присуствовања спортским приредбама. На овај начин могла би се вршити процена оправданости садржине ове мере безбедности, која по својој природи може бити хетерогена. Судови изрицањем ове мере безбедности могу у битноме ограничити слободу кретања лица уколико је

⁶⁹ Петеновић, Љ., *Мера безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама*, Билтен судске праксе Апелационог суда у Крагујевцу, 2014, стр. 53.

садржина мере безбедности обухватила широк круг спортских приредби. Са друге стране, могуће је да се спортска приредба на којој је забрањено присуство више и не одржи. Како би се смањио могући утицај на слободу кретања лица, при будућим изменама кривичног законодавства могло би се размотрити да ли се ова мера безбедности може извршавати и самим јављањем полицијским службеницима без доласка у полицијску управу.

*Dorđe Mrjanović, LL.M., Teaching Associate
Faculty of Law, University of Kragujevac*

SECURITY MEASURES PROHIBITION FROM ATTENDING CERTAIN SPORTS EVENTS

Summary

Violence at sports events can threaten the safety and security of participants and visitors of sports events, cause material and non-material damage, violate values that are an integral part of sports, have a harmful effect on minors, but also on the quality of services provided before and during the duration of the sports event. In the paper, the author analyzes the security measure prohibition from attending at certain sports events, which was introduced into the system of criminal sanctions with the aim of protecting public safety at sports events. The author analyzes for which criminal act this measure is imposed in judicial practice, how judicial practice determines the circle of sports events where attendance is prohibited, how this measure is implemented, as well as what consequences arise if the prohibition determined by the imposition of this security measure is violated. One of the first questions that the author analyzes in this paper is the question of whether this security measure can be imposed on participants of sports events such as athletes or sports coaches. In order to answer this question, the author analyzes who can be the perpetrator of the criminal act of violent behavior during at sports event or other public gathering, and due to the obligation to impose the observed security measure on the perpetrators of this act at the sports event.

Key words: *security measure, prohibition of attendance, sport, sports event, violence.*

Литература

- Аличкић, С., *Облигациона одговорност за штету нанету у тимским играма лоптом у класичном римском праву*, Зборник радова: Српски фудбал - упоредно правни изазови и перспективе, Београд, 2023.
- Бабић, М., Марковић, И., *Кривично право општи део*, Бања Лука, 2019.
- Bodin, D., Robene, L., Neas, S., *Sport i nasilje u Europi*, Zagreb, 2004.
- Вуковић, З., *Уговори о стручном анагажовању спортских стручњака-докторска дисертација*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, 2019.
- Делибашић, В., Мандарић, С., *Насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу*, Култура полиса, 1/2015.
- Делић, Н., *Кривично право посебни део*, Београд, 2023.
- Делић, Н., *Нека решења у глави кривичних дела против јавног реда и мира*, Анали правног факултета у Београду, бр. 2/2013.
- Дугалић, С., *Значај спорта и понашања спортиста за формирање ставова људи*, Спорт-наука и пракса, бр. 1-2/2016.
- Ђокић, И., *Забрана присуствовања одређеним спортским приредбама као кривична и као прекршајна санкција*, Зборник радова: Казнена реакција у Србији, XII део, Београд, 2022.
- Ђорђевић, Ђ., *Забрана присуствовања одређеним спортским приредбама*, Зборник радова: Казнена реакција у Србији, Београд, 2011.
- Ђурђевић, Н., *Кривична одговорност за насиље и недолучно понашање на спортским приредбама у Републици Србији*, Зборник радова Правног факултета у Сплиту, бр. 2/2010.
- Ђурђевић, Н., Мићовић, М., Вуковић, З., *Услуге у спорту*, Крагујевац, 2019.
- Калаба, Д., *Кривично дело насилничко понашање на спортској приредби*, Гласник Адвокатске коморе Војводине, бр. 4/2011.
- Ковачевић, Б., *Социологија спорта*, Бања Лука, 2000.
- Марковић, С., Коларић, Д., *Нека питања сузбијања насилничког понашања на спортској приредби или јавном скупу*, Култура полиса, бр. 1/2018.
- Марковић, С., *Сузбијање и спречавање насилничког понашања на спортској приредби или јавном скупу*, Зборник радова: Спречавање и сузбијање насиља, Ваљево, 2018.
- Марковић, С., *Мера безбедности забране присуствовања одређеним спортским приредбама*, НБП: Journal of criminalistics and law=Журнал за криминалистику и право, бр. 1/2016.
- Милић, И., *О последицама кршења забране која је утврђена мером безбедности*, Зборник радова Правног факултета Универзитета у Новом Саду, бр. 3/2018.
- Мрвић Петровић, Н., *Кривично право општи део*, Београд, 2005.
- Мрвић-Петровић, Н., *Функција мера безбедности у савременом кривичном праву*, Зборник радова: Преступ и казна: de lege lata et de lege ferenda, Београд, 2014.
- Мрвић-Петровић, Н., *Недостаци законске регулативе као разлог неделотворне примене забране присуствовања одређеним спортским приредбама*, Правни живот, бр. 9/2013.
- Оташевић, Б., *Насиље на спортским приредбама кривично-правни, криминолошки и криминалистички аспект-докторска дисертација*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, 2014.
- Републички завод за статистику, *Билтен малолетни учиниоци кривичних дела у Републици Србији 2022*, Београд, 2023.
- Републички завод за статистику, *Билтен пунолетних учиниоца кривичних дела у Републици Србији 2022*, Београд, 2023.

- Републички завод за статистику, *Билтен пунолетних учиниоца кривичних дела у Републици Србији 2021*, Београд, 2022.
- Rookwood, J., Spaaij, R., *Violence in football: overview, prevalence and risk factors*, The Wiley Handbook of Violence and Aggression, John Wiley and Sons.
- Rookwood, J., Pearson, G., *The hoolifan: Positive fan attitudes to football 'hooliganism'*, International review for the sociology of sport, 2/2012.
- Skempler, G., *Sport i društvo, istorija, moć i kultura*, Београд, 2007.
- Север, М., *Правни оквир трансфера професионалних спортиста*, докторска дисертација, Правни факултет Универзитета у Београду, 2016.
- Стојановић, З., *Коментар Кривичног законика*, Београд, 2019.
- Стојановић, З., *Кривично право општи део*, Београд, 2020.
- Стојановић, З., *Кривично право посебни део*, Београд, 2023.
- Турањанин, В., Милекић, В., *Основни облик кривичног дела насилничког понашања на спортским приредбама или јавном скупу кроз судску праксу*, Гласник права, бр. 3/2013.
- Чејовић, Б., Кулић, М., *Кривично право, општи део*, Нови Сад, 2014.
- Ђоровић, Е., Милић, И., *Забрана присуствања одређеним спортским приредбама у казненом праву Србије: „критички осврт“*, ж Зборник радова: Европске интеграције: правда, слобода и безбедност, том 2, Београд, 2016.

Судска пракса

- Пресуда, Основни суд у Новом Саду, К575/22, пресуда од: 29.11.2022. године.
- Пресуда, Виши суд у Пироту, К-1/15, пресуда од 08.05.2015 године.
- Пресуда, Виши суд у Пожаревцу, 2К 5/15, пресуда од: 14.09.2015. године.
- Пресуда, Виши суд у Панчеву, 1К-29/15, пресуда од 06.11.2015. године.
- Пресуда, Виши суд у Врању, К-76/15, пресуда од 22.02.2016. године.
- Пресуда, Виши суд у Крушевцу, К-24/16, пресуда од 22.08.2016. године.
- Пресуда, Виши суд у Пожаревцу, К-43/16, пресуда од 29.11.2016. године.
- Пресуда, Виши суд у Пироту, К-11/16, пресуда од 09.12.2016. године.
- Пресуда, Виши суд у Неготину, К-24/2016, пресуда од 20.12.2016. године.
- Пресуда, Виши суд у Јагодини, К-1/18, пресуда од 05.02.2018. године.
- Пресуда, Виши суд у Прокупљу, К-15/18, пресуда од 06.09.2018. године.
- Пресуда, Виши суд у Новом Саду, К-207/16, пресуда од 18.01.2019. године.
- Пресуда, Виши суд у Новом Саду, К-207/16, пресуда од 18.01.2019.
- Пресуда, Виши суд у Новом Пазару, К-24/18, пресуда од 03.09.2019. године.
- Пресуда, Виши суд у Суботици, 6К-77/19, пресуда од 22.10.2019. године.
- Пресуда Виши суд у Крушевцу, К-9/20, пресуда од 04.06.2020. године.
- Пресуда, Виши суд у Краљеву, 1К 6/21, пресуда од: 24.03.2021. године.
- Пресуда, Виши суд у Јагодини, К-9/21, пресуда од 25.03.2021. године.
- Пресуда, Виши суд у Крушевцу, К-14/21, пресуда од 26.07.2021. године.
- Пресуда, Виши суд у Новом Пазару, спк. бр. 19/21 од 29.10.2021. године.
- Пресуда, Виши суд у Ужицу, К-1/23, пресуда од 27.02.2023. године.
- Пресуда, Виши суд у Новом Саду, К-15/23, пресуда од 27.09.2023. године.
- Пресуда Врховног касационог суда, Кзз 644/2020, пресуда од 08.09.2020. године.